Valsts ieņēmumu dienests

Metodiskais materiāls

Pievienotās vērtības nodokļa piemērošana darījumiem, kurus veic publiskas personas un privātpersonas, kas pilda tām deleģētus vai ar pilnvarojumu nodotus valsts pārvaldes uzdevumus

Materiāls sagatavots: 31.07.2020.

Materiāls pēdējo reizi aktualizēts: 06.07.2026.

Anotācija

1. Saņemti Valsts kases priekšlikumi materiāla papildināšanai par PVN piemērošanu konkrētās situācijās.
2. Izmaiņas:
- materiāls papildināts ar jauniem piemēriem – 13. un 14. piemēru;
- precizēts 4. – 9. piemērs;
- materiāls papildināts ar jaunu nodaļu "Reģistrācija VID PVN maksātāju reģistrā īpašā kārtībā", kurā ietverta informācija par Pievienotās vērtības nodokļa likuma $139.^2$ panta piemērošanu.

Saturs

Anotācija 2
Metodiskā materiāla mērķis 4
Personas, kas nav nodokļa maksātājas 4
Darījumi, kas veikti, pildot valsts pārvaldes funkcijas vai uzdevumus, kuriem jāpiemēro PVN 5
Darījumi ar citas Eiropas Savienības dalībvalsts/trešās valsts nodokļa maksātājiem ... 5
Reģistrācija VID PVN maksātāju reģistrā 6
Reģistrācija VID PVN maksātāju reģistrā, ja tiek saņemti būvniecības pakalpojumi, un šāda PVN numura izmantošana 7
Reģistrācija VID PVN maksātāju reģistrā īpašā kārtībā 8
Priekšnodokļa atskaitīšana, ja publiskā persona ir reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā vispārīgajā kārtībā 9
Piemēri..... 10

Metodiskā materiāla mērķis

Metodiskais materiāls skaidro pievienotās vērtības nodokļa (PVN) piemērošanu dažādās situācijās, ar kurām savā darbībā sastopas publiskās personas un privātpersonas, kas pilda tām deleģētus vai ar pilnvarojumu nodotus valsts pārvaldes uzdevumus (turpmāk abas kopā arī – publiskas personas).

Vispārējā gadījumā publiskas personas un privātpersonas, kuras pilda tām deleģētus vai ar pilnvarojumu nodotus valsts pārvaldes uzdevumus, nepiemēro PVN, tomēr ir noteikti vairāki darījumi vai apstākļi, kad ir jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā un jāpiemēro PVN.

Personas, kas nav nodokļa maksātājas

Publiskas personas, kā arī privātpersonas, kuras saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu pilda tām deleģētus vai ar pilnvarojumu nodotus valsts pārvaldes uzdevumus, neuzskata par nodokļa maksātājiem attiecībā uz darbībām vai darījumiem, kuros tās iesaistās valsts pārvaldes funkciju vai uzdevumu pildīšanā[1].

Tātad **PVN nepiemēro:**

- publisku personu darījumiem, kuri **veikti, pildot valsts pārvaldes funkcijas vai uzdevumus**;
- privātpersonu darījumiem, ar nosacījumu, **ka valsts pārvaldes uzdevumus pildīt tām uzdots saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu**.

Nosacījumi valsts pārvaldes uzdevumu **deleģēšanai** ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma V nodaļā:

- Publiska persona var deleģēt privātpersonai un citai publiskai personai pārvaldes uzdevumu, ja pilnvarotā persona attiecīgo uzdevumu var veikt efektīvāk[2].
- Publiska persona var deleģēt pārvaldes uzdevumus, kuru izpilde ietilpst šīs publiskās personas vai tās iestādes kompetencē. Deleģējot pārvaldes uzdevumus, par funkcijas izpildi kopumā atbild attiecīgā publiskā persona[3].
- Par pastarpinātās pārvaldes iestādes uzdevumu deleģēšanu lemj **attiecīgās** atvasinātās publiskās personas orgāns, kas informē tiešās pārvaldes iestādi, kurai attiecīgā atvasinātā publiskā persona ir padota. Ja deleģēšanas termiņš pārsniedz gadu, deleģēšanas līgumu pirms tā noslēgšanas saskaņo ar šo tiešās pārvaldes iestādi[4].

[1] Pievienotās vērtības nodokļa likuma 3. panta astotā daļa.
[2] Valsts pārvaldes iekārtas likuma 40. panta pirmā daļa.
[3] Valsts pārvaldes iekārtas likuma 41. panta pirmā daļa.
[4] Valsts pārvaldes iekārtas likuma 45. panta otrā daļa.

Darījumi, kas veikti, pildot valsts pārvaldes funkcijas vai uzdevumus, kuriem jāpiemēro PVN

Izņēmumi konkurences izkropļojuma gadījumā

Atsevišķos gadījumos, **ja atbrīvojums rada nozīmīgus konkurences izkropļojumus**, būtiski ietekmējot citu personu, kas ir PVN maksātāji, situāciju, publiskās personas un privātpersonas, kuras pilda tām deleģētus vai ar pilnvarojumu nodotus valsts pārvaldes uzdevumus, **uzskata par nodokļa maksātājiem**[5].

Jāpiemēro PVN šādām darbībām

Publisku personu uzskata par nodokļa maksātāju, ja tā veic šādas darbības:

- sniedz elektronisko sakaru pakalpojumus;
- piegādā preces, tai skaitā ūdeni, gāzi, elektroenerģiju;
- sniedz preču transporta pakalpojumus;
- sniedz ostu vai lidostu pakalpojumus;
- sniedz pasažieru pārvadājumu pakalpojumus;
- veic lauksaimniecības intervences darījumus, pildot regulu nosacījumus par lauksaimniecības ražojumu tirgus kopējo organizāciju;
- organizē gadatirgus un tirdzniecības izstādes;
- sniedz noliktavu pakalpojumus;
- sniedz komerciāla rakstura reklāmas pakalpojumus;
- sniedz tūrisma pakalpojumus;
- sniedz komerciāla rakstura televīzijas un radio pakalpojumus;
- sniedz ēdināšanas pakalpojumus (ievērojot šā likuma 52. panta pirmajā daļā minētos atbrīvojumus);
- sniedz nomas pakalpojumus[6].

Veicot minētos darījumus, jāņem vērā, ka tie ir ar PVN apliekami darījumi, un attiecīgi jāpiemēro PVN.

Darījumi ar citas Eiropas Savienības dalībvalsts/trešās valsts nodokļa maksātājiem

Juridiska persona, kas neveic saimniecisko darbību, ir uzskatāma par nodokļa maksātāju, ja tā veic preču iegādi Eiropas Savienības teritorijā vai saņem tādus pakalpojumus, kuriem piemēro Pievienotās vērtības nodokļa likuma 19. panta pirmo daļu[7].

[5] Pievienotās vērtības nodokļa likuma 3. panta devītā daļa.
[6] Pievienotās vērtības nodokļa likuma 3. panta desmitā daļa.
[7] Pievienotās vērtības nodokļa likuma 3. panta vienpadsmitā daļa.

Darījumiem ir jāpiemēro PVN, ja publiska persona:

- **iegādājas preces Eiropas Savienības teritorijā** vai
- **saņem pakalpojumus no citu Eiropas Savienības dalībvalstu vai trešo valstu, vai trešo teritoriju nodokļa maksātājiem.**

Reģistrācija VID PVN maksātāju reģistrā

Publiskai personai ir **jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā**, ja tā:

- veic ar PVN apliekamu preču piegādes vai pakalpojumu sniegšanas darījumus un Pievienotās vērtības nodokļa likuma 52. panta pirmās daļas 20., 21. 22., 24., 25. un 26. punktā minētos ar PVN neapliekamos darījumus (izņemot, ja tiem ir gadījuma raksturs un tie nepārprotami atšķiras no nodokļa maksātāja veiktās saimnieciskās darbības veida), un to kopējā vērtība kalendāra gada laikā pārsniedz 50 000 *euro*, minētajā vērtībā neiekļaujot pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu vērtību[8];

Ja **iepriekšējā kalendāra gadā ir pārsniegts 50 000 *euro* reģistrācijas slieksnis**, tad nodokļa maksātājam nav tiesību kārtējā gadā nereģistrēties VID PVN maksātāju reģistrā[9].

- ja 50 000 *euro* vērtība kalendāra gadā tiek pārsniegta (nepārsniedzot 55 000 *euro* vērtību), iesniegums reģistrācijai iesniedzams līdz kalendāra gada 30. novembrim[10];

- ja 50 000 *euro* vērtība kalendāra gadā tiek pārsniegta (nepārsniedzot 55 000 *euro* vērtību) kalendāra gada decembrī, iesniegums reģistrācijai iesniedzams līdz kalendāra gada 31. decembrim. Neatkarīgi no tā, kad VID, ievērojot Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteikto iesnieguma izskatīšanas termiņu un nosacījumus, pieņem lēmumu par reģistrāciju, PVN jāsāk maksāt par darījumiem no nākamā kalendāra gada 1. janvāra[11];

- ja 55 000 *euro* vērtība tiek pārsniegta jau kalendāra gada laikā pēc reģistrācijas iesnieguma iesniegšanas, ne vēlāk kā nākamajā darbdienā jāinformē par to VID, uzsākot no šī brīža maksāt PVN[12];

- ja 50 000 *euro* vērtība kalendāra gadā tiek pārsniegta, pārsniedzot arī 55 000 *euro* vērtību, pirms reģistrācijas iesnieguma iesniegšanas, iesniegums reģistrācijai iesniedzams ne vēlāk kā līdz nākamā mēneša 15. datumam. PVN jāsāk maksāt no 55 000 *euro* pārsniegšanas brīža[13];

- ja 50 000 *euro* vērtība kalendāra gadā tiek pārsniegta, veicot tikai Pievienotās vērtības nodokļa likuma 52. panta pirmās daļas 20., 21. 22., 24., 25. un

[8] Pievienotās vērtības nodokļa likuma 59. panta pirmā, otrā un trešā daļa.
[9] Pievienotās vērtības nodokļa likuma 59. panta desmitā daļa.
[10] Pievienotās vērtības nodokļa likuma 59. panta sestā daļa.
[11] Pievienotās vērtības nodokļa likuma 59. panta septītā daļa.
[12] Pievienotās vērtības nodokļa likuma 66. panta 7.[1] daļa.
[13] Pievienotās vērtības nodokļa likuma 59. panta piektā daļa.

26. punktā minētos ar PVN neapliekamos darījumus, reģistrācija VID PVN maksātāju reģistrā nav obligāta[14];

- preču iegādi Eiropas Savienības teritorijā – ja šo preču kopējā vērtība bez nodokļa kārtējā kalendāra gadā sasniedz vai pārsniedz 10 000 *euro* – un tā plāno arī nākamajā kalendāra gadā veikt preču iegādes Eiropas Savienības teritorijā[15];

- saņem tādus pakalpojumus no citu Eiropas Savienības dalībvalstu vai trešo valstu, vai trešo teritoriju nodokļa maksātājiem, kuriem piemēro Pievienotās vērtības nodokļa likuma 19. panta pirmo daļu[16];

- saņem būvniecības pakalpojumus saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 58. pantu.

Plašāk par reģistrēšanās VID PVN maksātāju reģistrā nosacījumiem – VID tīmekļvietnē publicētajā informācijā, skatīt saiti.

Reģistrācija VID PVN maksātāju reģistrā, ja tiek saņemti būvniecības pakalpojumi, un šāda PVN numura izmantošana

Publiska persona, kura nav reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā un kura ir noslēgusi ar būvniecības pakalpojumu sniedzēju līgumu par Pievienotās vērtības nodokļa likuma 142. panta ceturtajā daļā minēto būvniecības pakalpojumu saņemšanu, pirms šo pakalpojumu saņemšanas reģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā, ja:

- būvniecības pakalpojumu līgums ir noslēgts saskaņā ar Publisko iepirkumu likumā noteikto iepirkuma procedūru;
- publiska persona ir iesaistīta kā publiskais partneris publiskās un privātās partnerības projektā saskaņā ar Publiskās un privātās partnerības likumu[17].

Lai saņemtu PVN numuru minēto būvniecības pakalpojumu saņemšanai, publiskai personai ir jāiesniedz VID Ministru kabineta 2013. gada 3. janvāra noteikumu Nr. 17 "Pievienotās vērtības nodokļa likuma normu piemērošanas kārtība un atsevišķas prasības pievienotās vērtības nodokļa maksāšanai un administrēšanai" 2. pielikums.

Saņemto **PVN numuru var izmantot tikai būvniecības pakalpojumu saņemšanai. Pārējos darījumos** šāda **persona nav uzskatāma par reģistrētu PVN maksātāju**[18].

Ja publiska persona, kas ir saņēmusi PVN numuru tikai būvniecības pakalpojumu saņemšanai, veic arī tādus darījumus, kuru dēļ tai ir jākļūst par reģistrētu PVN maksātāju vispārīgā kārtībā, tad tai ir jāiesniedz iesniegums VID brīvā formā, kurā tiek

[14] Pievienotās vērtības nodokļa likuma 59. panta vienpadsmitā daļa.
[15] Pievienotās vērtības nodokļa likuma 57. panta pirmā un otrā daļa.
[16] Pievienotās vērtības nodokļa likuma 55. panta pirmā daļa.
[17] Pievienotās vērtības nodokļa likuma 58. panta pirmā daļa.
[18] Pievienotās vērtības nodokļa likuma 58. panta otrā daļa.

sniegta informācija par notikušo un jāpārreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā vispārīgajā kārtībā.

VID nodrošinās derīga individuālā PVN identifikācijas numura piešķiršanu visiem darījumiem, kā arī veiks taksācijas perioda izmaiņas.

Reģistrācija VID PVN maksātāju reģistrā īpašā kārtībā

Izpildoties noteiktiem kritērijiem, publiskai personai ir tiesības reģistrēties VID PVN maksātāju reģistrā īpašā (atvieglotā) kārtībā, kas noteikta Pievienotās vērtības nodokļa likuma 139.[2] pantā.

Publiskai personai – nereģistrētam nodokļa maksātājam – ir tiesības reģistrēties VID PVN maksātāju reģistrā īpašā kārtībā[19], ja:

- tās ar PVN apliekamo darījumu un Pievienotās vērtības nodokļa likuma 52. panta pirmās daļas 20., 21. 22., 24., 25. un 26. punktā minēto ar PVN neapliekamo darījumu (izņemot, ja tiem ir gadījuma raksturs un tie nepārprotami atšķiras no nodokļa maksātāja veiktās saimnieciskās darbības veida) apjoms Latvijā nepārsniedz 50 000 *euro* kalendāra gadā[8];
- tā nesniedz pakalpojumus[20] citas dalībvalsts reģistrētam PVN maksātājam;
- tā iegādājas preces Eiropas Savienības teritorijā vai saņem pakalpojumus, kuru sniegšanas vietu nosaka saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 19. panta pirmo daļu[7] (piemēram, ja saņem pakalpojumus no ārvalstu digitālajām platformām "Airbnb", "Amazon", "Ebay", "Booking", "Facebook", "Google", "Instagram"u. c.).

Izvēloties šo reģistrācijas kārtību:

- PVN par savām veiktajām preču piegādēm un sniegtajiem pakalpojumiem Latvijā nav jāmaksā;
- **nav pienākuma** katru mēnesi iesniegt PVN deklarāciju;
- **ir pienākums** aprēķināt un samaksāt PVN, iesniedzot paziņojumu par PVN samaksu, par:

  - pakalpojumiem, kuri saņemti no ārvalsts uzņēmumiem (saimnieciskās darbības veicējiem) un kuru sniegšanas vietu nosaka saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 19. panta pirmo daļu;
  - preču iegādēm Eiropas Savienības teritorijā.

Šādā kārtībā reģistrētiem nodokļa maksātājiem nav tiesību uz priekšnodokļa atskaitīšanu.

Šī režīma izvēle ir brīvprātīga.

[19] Pievienotās vērtības nodokļa likuma 139.[2] pants.
[20] Pakalpojumi, kuru sniegšanas vietu nosaka saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 19. panta pirmo daļu.

Īpašo reģistrācijas kārtību nav tiesību izmantot un ir obligāti jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā vispārīgajā kārtībā šādos gadījumos:

- ar PVN apliekamo darījumu un Pievienotās vērtības nodokļa likuma 52. panta pirmās daļas 20., 21. 22., 24., 25. un 26. punktā minēto ar PVN neapliekamo darījumu (izņemot, ja tiem ir gadījuma raksturs un tie nepārprotami atšķiras no nodokļa maksātāja veiktās saimnieciskās darbības veida) apjoms Latvijā pārsniedz 50 000 *euro* kalendāra gadā [8];
- tiek sniegti pakalpojumi, kuru sniegšanas vietu nosaka saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 19. panta pirmo daļu, – citas dalībvalsts reģistrētam PVN maksātājam.

Ja publiskā persona ir reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 58. pantu būvniecības pakalpojumu saņemšanai, tā nevar vienlaikus reģistrēties īpašajā PVN reģistrācijas kārtībā.

Ja publiska persona ir reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 58. pantu būvniecības pakalpojumu saņemšanai un tā vienlaikus veic preču iegādi Eiropas Savienības teritorijā vai saņem pakalpojumus, kuru sniegšanas vietu nosaka saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 19. panta pirmo daļu vai veic citus darījumus, kuru dēļ tai ir jākļūst par reģistrētu PVN maksātāju vispārīgā kārtībā, tad tai ir jāiesniedz iesniegums VID brīvā formā, kurā tiek sniegta informācija par notikušo un jāpārreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā vispārīgajā kārtībā.

Vairāk informācijas par īpašo PVN reģistrācijas kārtību –
Īpašā PVN reģistrācijas kārtība mazajiem uzņēmumiem.

Priekšnodokļa atskaitīšana, ja publiskā persona ir reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā vispārīgajā kārtībā

Ja publiskai personai ir piešķirts PVN maksātāja numurs ar PVN apliekamu darījumu veikšanai (kas nav PVN numurs tikai būvniecības pakalpojumu saņemšanai vai tikai Pievienotās vērtības nodokļa likuma 139.[2] pantā minēto darījumu veikšanai), tā drīkst atskaitīt priekšnodokli tikai tādā gadījumā, **ja ir nodrošināta atsevišķa to preču un pakalpojumu uzskaite, kuri izmantoti tikai tādu darījumu nodrošināšanai, kas dod tiesības atskaitīt priekšnodokli**[21].

Publiskai personai nav tiesību piemērot Pievienotās vērtības nodokļa likuma 98. panta otrajā daļā noteikto proporciju.

[21] Pievienotās vērtības nodokļa likuma 98. panta astotā daļa.

Piemēri

1. piemērs

Komersants, pildot tam pašvaldības deleģētus valsts pārvaldes uzdevumus, apkopj pašvaldības īpašumā esošu teritoriju. Par deleģējuma līgumu, kura termiņš ir 12 mēneši, ir informēta Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija.
Ievērojot to, ka pašvaldība (atvasinātā publiskās persona) komersantam ir deleģējusi pildīt tās uzdevumu Valsts pārvaldes iekārtas likuma V nodaļā noteiktajā kārtībā, komersanta pakalpojumiem PVN normatīvos aktus nepiemēro un tos nenorāda PVN deklarācijā. Par iegādātajām precēm (piemēram, slotām, grābekļiem) un saņemtajiem pakalpojumiem (piemēram, tehnikas nomu) komersantam nav tiesību atskaitīt priekšnodokli.

2. piemērs

Komersants, pildot tam pašvaldības deleģētus valsts pārvaldes uzdevumus, piegādā pašvaldības īpašumā esošu dzīvojamo māju īrniekiem ūdeni. Par deleģējuma līgumu, kura termiņš ir 12 mēneši, ir informēta Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija.
Ievērojot to, ka preču, tai skaitā ūdens, piegāde ir noteikta Pievienotās vērtības nodokļa likuma 3. panta desmitajā daļā kā izņēmums, Pievienotās vērtības nodokļa likuma 3. panta astotās daļas normas komersanta ūdens piegādei īrniekiem nepiemēro un PVN piemēro vispārīgajā kārtībā.

3. piemērs

Jautājums.
Publiska persona, kuras mērķis ir īstenot valsts politiku valsts pārvaldes profesionālās attīstības jomā un kura ir reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā, sniedz mācību organizēšanas maksas pakalpojumu. Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteikts, ka valsts pārvaldes iestādes tiek iedalītas tiešās pārvaldes iestādēs un pastarpinātās pārvaldes iestādēs. Kur atrodams visu valsts pārvaldes iestāžu saraksts, lai publiska persona, izrakstot rēķinu par sniegto mācību organizēšanas pakalpojumu, korekti piemērotu vai nepiemērotu PVN? Vai ar nodokli jāapliek mācību pakalpojums, ja pakalpojuma saņēmējs ir valsts aģentūra, valsts SIA, valsts AS, pašvaldību uzņēmumi, slimnīcas, universitātes u. tml., jo nav skaidrs, vai tās ir pastarpinātās pārvaldes iestādes?
Atbilde.
Ministru kabineta 2013. gada 3. janvāra noteikumu Nr. 17 "Pievienotās vērtības nodokļa likuma normu piemērošanas kārtība un atsevišķas prasības pievienotās vērtības nodokļa maksāšanai un administrēšanai" 31. punktu attiecina tikai uz Valsts administrācijas skolas sniegtajiem un organizētajiem mācību pakalpojumiem valsts pārvaldes iestāžu darbiniekiem.
Iestāde ir institūcija, kura darbojas publiskas personas vārdā un kurai ar normatīvo aktu noteikta kompetence valsts pārvaldē, piešķirti finanšu līdzekļi tās darbības īstenošanai un ir savs personāls (Valsts pārvaldes iekārtas likuma 1. panta 3. punkts). Tā kā jebkuru personu jebkurā brīdī var deleģēt pildīt valsts pārvaldes uzdevumus, nav saraksta ar šādām iestādēm. Informācija par tiešās valsts pārvaldes iestādēm ir atrodama, piemēram, atverot šo saiti: http://tpi.mk.gov.lv/ui/.

4. piemērs

Publiska persona, kuras mērķis ir īstenot valsts politiku valsts pārvaldes profesionālās attīstības jomā un kura ir reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā vispārīgajā kārtībā, sniedz telpu nomas maksas pakalpojumu, kurā ietilpst kafijas paužu nodrošināšana. Kafijas paužu nodrošināšanas pakalpojumu publiska persona saņem no ēdināšanas uzņēmuma – reģistrēta iekšzemes PVN maksātāja.
Jautājumi.
1. Vai publiska persona ir tiesīga izrakstīt rēķinu par kafijas pauzēm par summu ar PVN kā izdevumu kompensāciju, to nedeklarēt un nemaksāt budžetā PVN?
2. Ja publiskai personai nav tiesību izrakstīt kompensācijas rēķinu un PVN ir jānomaksā budžetā, vai publiskai personai ir tiesības uz priekšnodokļa atskaitīšanu šajos gadījumos, jo ir nodrošināta atsevišķa uzskaite – par katru darījumu izrakstīts atsevišķs rēķins gan no piegādātāja puses, gan no publiskas personas puses?
Atbilde.
Ar PVN apliek saimnieciskās darbības ietvaros sniegtus pakalpojumus un preču piegādi par atlīdzību (Pievienotās vērtības nodokļa likuma 5. panta pirmās daļas 1. un 2. punkts). Ņemot vērā, ka izmaksu kompensācija pēc ekonomiskās būtības nav pakalpojuma sniegšana par atlīdzību, to neapliek ar PVN. To, vai izmaksas ir uzskatāmas par kompensāciju, vērtē saskaņā ar līguma par ēdināšanu nosacījumiem. Proti, ja līgumā ir atruna, ka līgums par ēdināšanas pakalpojumu tiek noslēgts faktiskā ēdināšanas pakalpojuma saņēmēja vārdā un publiska persona šajā darījumā iesaistās tikai kā kasieris, kā arī rēķinā ir informācija par faktisko ēdināšanas pakalpojuma saņēmēju, tad iekasējamo summu uzskata par izmaksu kompensāciju, kura ar PVN nav apliekama (Pievienotās vērtības nodokļa likuma 39. panta trešās daļas 1. punkts, 1. panta 26. punkts).
Savukārt, ja publiska persona rēķinu par ēdināšanas pakalpojumu izraksta savā vārdā, tad uzskata, ka tā pati sniedz šo pakalpojumu, un darījums ir jāapliek ar PVN (Pievienotās vērtības nodokļa likuma 6. panta trešā daļa).
Ja ēdināšanas pakalpojums ir iekļauts telpu nomas pakalpojumā, ir jāņem vērā, ka nomas darījuma vērtībā iekļaujamas visas izmaksas, kas iekļautas nomas līgumā (Pievienotās vērtības nodokļa likuma 34. panta septītā daļa). Šādā gadījumā publiskai personai ēdināšanas pakalpojuma izmaksas ir jāiekļauj telpu nomas pakalpojumā un ar PVN jāapliek visa darījuma vērtība, ieskaitot ēdināšanas izmaksas.
Ja ēdināšanas pakalpojums ir saņemts ar PVN apliekama nomas darījuma nodrošināšanai, par ko tiek savā vārdā izrakstīts nodokļa rēķins, un ja ir ievērotas Pievienotās vērtības nodokļa likuma 98. panta astotās daļas prasības, publiskai personai ir tiesības PVN, kas norādīts nodokļa rēķinā par ēdināšanas pakalpojumu, atskaitīt kā priekšnodokli.

5. piemērs

Publiska persona, kas ir reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā vispārīgajā kārtībā, savam sadarbības partnerim – Lietuvas juridiskai personai, kura ir reģistrēta Lietuvas PVN maksātāju reģistrā un kuras juridiskā adrese ir Lietuvā, – sniedz gan mācību pakalpojumus, gan telpu nomas pakalpojumus.
Jautājumi.
1. Vai un kā atšķiras PVN piemērošana abos pakalpojuma veidos?
2. Vai mācību pakalpojuma gadījumā darījums nav apliekams ar PVN un nodokļa rēķinā jālieto norāde "nodokļa apgrieztā maksāšana (reverse charge)"?
Atbilde.

Mācību pakalpojumiem darījuma vietu nosaka saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 20. panta pirmo daļu, proti, tā ir valsts, kurā mācību pasākums faktiski notiek, savukārt telpu nomas pakalpojumiem – saskaņā ar minētā likuma 25. pantu, un tā ir vieta, kur atrodas telpas.
Ja atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likuma 20. panta pirmajai daļai vai 25. pantam darījuma vieta ir Lietuva, publiskai personai ir jāinteresējas Lietuvas nodokļu administrācijā, lai noskaidrotu, vai tai ir jāreģistrējas kā PVN maksātājam Lietuvā. Ja publiska persona nebūs reģistrējusies kā PVN maksātāja Lietuvā, tad nodokļa rēķins ir jāizraksta bez PVN ar atsauci uz attiecīgo Pievienotās vērtības nodokļa likuma pantu vai Ministru kabineta 2013. gada 15. janvāra noteikumu Nr. 40 "Noteikumi par pievienotās vērtības nodokļa deklarācijām" 17.12.3. apakšpunktu.
Savukārt, ja abu darījumu vieta ir Latvija, nodokļa rēķinu izraksta ar Latvijas PVN standartlikmi bez atsauces nodokļa rēķinā. Ja mācību pakalpojums ir atbrīvots no PVN atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likuma 52. panta pirmās daļas 12. punktam, tad nodokļa rēķinu izraksta bez PVN ar atsauci uz minēto normu.

6. piemērs

Publiska persona, kas ir reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā vispārīgajā kārtībā, sniedz gan mācību, gan telpu nomas pakalpojumus diplomātiskajām un konsulārajām pārstāvniecībām un Eiropas Savienības institūcijām. Kā atšķiras PVN piemērošana, ja pakalpojuma saņēmējs ir vai nav iesniedzis attiecīgās dalībvalsts kompetentās iestādes apstiprinātu sertifikātu?
Atbilde.
Ja atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likuma 20. vai 25. pantam darījuma vieta ir Latvija, tad PVN 0 % likmi pakalpojumam tiesības piemērot tikai tad, ja ir saņemts attiecīgās dalībvalsts kompetentās iestādes apstiprināts sertifikāts, kurā norādīts konkrētā pakalpojuma sniedzējs un pakalpojums (Pievienotās vērtības nodokļa likuma 50. panta ceturtā daļa). Pretējā gadījumā pakalpojumam piemēro PVN 21 % apmērā vai, ja mācību pakalpojums ir atbrīvots no PVN atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likuma 52. panta pirmās daļas 12. punktam, pakalpojumam piemēro atbrīvojumu no PVN.

7. piemērs

Publiska persona, kas nav reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā, neveic saimniecisko darbību un pilda tai deleģētus valsts pārvaldes uzdevumus, abonē e-laikrakstu un pērk licences no Amerikas Savienoto Valstu (ASV) saimnieciskās darbības veicēja, saņem juridiskus pakalpojumus no citas Eiropas Savienības personām, kas veic saimniecisko darbību. Vai par šiem darījumiem ir jāaprēķina PVN?
Atbilde.
Pievienotās vērtības nodokļa likuma 3. panta vienpadsmitās daļas nosacījumus attiecina arī uz publiskām personām, kuras saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu pilda tām deleģētus vai ar pilnvarojumu nodotus valsts pārvaldes uzdevumus, ja tās veic preču iegādi Eiropas Savienības teritorijā vai saņem pakalpojumus, kuru sniegšanas vietu nosaka saskaņā ar šā likuma 19. panta pirmo daļu.
Pirms pakalpojuma saņemšanas ir jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā vispārīgajā kārtībā vai īpašajā reģistrācijas kārtībā, ja izpildās nosacījumi, kad ir tiesības reģistrēties īpašajā reģistrācijas kārtībā.

PVN par saņemtiem pakalpojumiem no citas Eiropas Savienības dalībvalsts nodokļa maksātāja vai trešās valsts nodokļa maksātāja aprēķina un maksā valsts budžetā šo pakalpojumu saņēmējs, kas ir nodokļa maksātājs (Pievienotās vērtības nodokļa likuma 88. panta pirmā daļa un 89. panta pirmā daļa). Ja publiskā persona reģistrēsies īpašajā reģistrācijas kārtībā, tai nebūs tiesību atskaitīt par saņemtajiem pakalpojumiem aprēķināto PVN kā priekšnodokli.
Savukārt, ja publiskā persona reģistrēsies vispārīgajā PVN reģistrācijas kārtībā, arī tad tai aprēķināto PVN nebūs tiesību atskaitīt kā priekšnodokli, jo pakalpojumi ir saņemti tādu darījumu nodrošināšanai, kam Pievienotās vērtības nodokļa likuma normas nav piemērojamas.

8. piemērs

Publiska persona, kas neveic saimniecisko darbību, bet pilda tai deleģētus valsts uzdevumus, veic preču iegādi Eiropas Savienības teritorijā. Vai publiskai personai jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā?
Atbilde.
*Līdz Pievienotās vērtības nodokļa likuma 57. panta pirmajā daļā noteiktā 10 000 euro reģistrācijas sliekšņa sasniegšanai preču iegādei Eiropas Savienības teritorijā publiskai personai nav obligāti jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā. Publiskai personai ir jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā – v***ispārīgajā vai īpašajā reģistrācijas kārtībā***, ja tā minēto slieksni sasniedz vai pārsniedz un nākamajā kalendāra gadā plāno turpmāk veikt preču iegādes Eiropas Savienības teritorijā (Pievienotās vērtības nodokļa likuma 57. panta otrā daļa).*

9. piemērs

Publiska persona, kas ir reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā vispārīgajā kārtībā, nosūta darbinieku komandējumā uz Vāciju, kur darbinieks piedalās konferencē. Pakalpojumu sniedz Vācijā reģistrēta persona, izrakstot nodokļa rēķinu par dalības maksu. Kā pakalpojums tiek atspoguļots PVN deklarācijā?
Atbilde.
Ja publiska persona saņem pasākuma apmeklēšanas pakalpojumu, kura norises vieta ir Vācija, darījuma vietu nosaka saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 20. panta pirmo daļu, un tā būs Vācija. Darījumam PVN piemēro saskaņā ar Vācijas nodokļu normatīvajiem aktiem, Latvijas PVN nav jāaprēķina un darījums nav jānorāda PVN deklarācijā.

10. piemērs

Publiska persona, kas nav reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā, saņem būvniecības pakalpojumus 50 000 euro vērtībā.
Vai publiskai personai jāpiemēro apgrieztā PVN maksāšanas kārtība par saņemtajiem būvniecības pakalpojumiem?
Atbilde.
Valsts vai pašvaldības iestāde vai pašvaldība, kura nav reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā un kura ir noslēgusi ar būvniecības pakalpojumu sniedzēju līgumu par šā likuma 142. panta ceturtajā daļā minēto būvniecības pakalpojumu saņemšanu saskaņā ar Publisko iepirkumu likumā noteikto iepirkuma procedūru vai ir iesaistīta kā publiskais partneris publiskās un privātās partnerības projektā saskaņā ar Publiskās un privātās partnerības likumu, pirms šo pakalpojumu saņemšanas

reģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā (Pievienotās vērtības nodokļa likuma 58. panta pirmā daļa).
Ja publiska persona saņems būvniecības pakalpojumus saskaņā ar Publisko iepirkumu likumā noteikto iepirkuma procedūru vai tiks iesaistīta kā publiskais partneris publiskās un privātās partnerības projektā saskaņā ar Publiskās un privātās partnerības likumu, tai pirms šo pakalpojumu saņemšanas būs jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā un pakalpojumiem būs jāpiemēro Pievienotās vērtības nodokļa likuma 142. pantā noteiktais īpašais nodokļa piemērošanas režīms.
Savukārt, ja publiska persona saņems būvniecības pakalpojumus saskaņā ar līgumiem, kas neatbilst Publisko iepirkumu likumā noteiktajai iepirkuma procedūrai, vai ja tā nebūs iesaistīta kā publiskais partneris publiskās un privātās partnerības projektā saskaņā ar Publiskās un privātās partnerības likumu, tad uz to attieksies vispārīgie nosacījumu attiecībā uz reģistrāciju VID PVN maksātāju reģistrā atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likuma 55. un 59. pantam un būvniecības pakalpojumiem Pievienotās vērtības nodokļa likuma 142. pantā noteiktais īpašais nodokļa piemērošanas režīms nebūs attiecināms, kamēr publiska persona nebūs reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā.

11. piemērs

Publiska persona, kas nav reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā, saņems no starpvalstu organizācijas pakalpojumu par atlīdzību – pētījuma sagatavošanu par minētās publiskās personas procesu, kvalitātes nodrošināšanas, kontroles u. c. darbības jautājumiem. Vai šī saņemtā pakalpojuma dēļ publiskai personai jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā, jāaprēķina un jānomaksā valsts budžetā PVN?
Atbilde.
Saistībā ar plānoto darījumu ir jānošķir, vai pakalpojuma sniedzējs rīkosies kā nodokļa maksātājs PVN regulējošo normatīvo aktu izpratnē vai arī tas šajā darījumā nav uzskatāms par saimnieciskās darbības veicēju. Pēdējā gadījumā, saņemot minēto pakalpojumu, publiskai personai obligāti nav jābūt reģistrētai VID PVN maksātāju reģistrā, nav jāaprēķina un nav jāmaksā valsts budžetā PVN, neatkarīgi no tā, vai šis pakalpojums tiks vai netiks izmantots, lai nodrošinātu Valsts pārvaldes iekārtas likuma V nodaļā noteiktajā kārtībā deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu izpildi.

12. piemērs

Publiska persona, kas nav reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā, jo neveic saimniecisko darbību, bet pilda tai deleģētus valsts pārvaldes uzdevumus, nākamajā budžeta gadā plāno saņemt būvniecības pakalpojumus no citas valsts saimnieciskās darbības veicēja, kam Latvijā šī darījuma dēļ neveidosies pastāvīgā iestāde likuma "Par nodokļiem un nodevām" un Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē.
Ja būvniecības pakalpojumu sniedzējs nereģistrēsies VID PVN maksātāju reģistrā, tad publiskai personai, lai novērstu situāciju, ka PVN neaprēķina ne pakalpojuma sniedzējs, ne pakalpojuma saņēmējs un tādējādi tiek radīti nozīmīgi konkurences izkropļojumi, būs jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā, pirms tā saņems šādu pakalpojumu, laikus iesniedzot iesniegumu reģistrācijai VID PVN maksātāju reģistrā, kā arī nākamā budžeta gadā jāparedz līdzekļi 21 % apmērā no plānotā pakalpojuma vērtības, kas būs jāiemaksā valsts budžetā.

13. piemērs

Publiska persona, kas ir reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā, noslēdz patapinājuma līgumu, kurā noteikts, ka patapinājuma mērķis nav labuma gūšana patapinātājam un maksa par patapinājuma priekšmeta (telpu) lietošanu netiek noteikta.
Puses līgumā vienojas, ka patapinājuma ņēmējs atlīdzina (kompensē) patapinātājam komunālo pakalpojumu izmaksas atbilstoši faktiskajam patēriņam vai proporcionāli aizņemtajai platībai. Vienlaikus patapinātājam ir pienākums nodrošināt patapinājuma priekšmeta uzturēšanu un atjaunot tā sākotnējo stāvokli, kā arī novērst bojājumus, kas radušies inženiertehnisko tīklu avāriju rezultātā un nav radušies patapinājuma ņēmēja vainas dēļ.
Publiskai personai ir tiesības izrakstīt kompensācijas rēķinu par komunālo pakalpojumu izmaksu atlīdzināšanu, norādot tajā informāciju par faktiskajiem komunālo pakalpojumu sniedzējiem, to izrakstītajiem nodokļa rēķiniem un aprēķināto PVN. Šādā gadījumā publiska persona nenorāda šo darījumu savā PVN deklarācijā.

14. piemērs

Publiska persona, kas ir reģistrēta VID PVN maksātāju reģistrā, noslēdz telpu nomas līgumu, saskaņā ar kuru iznomātājs nodod, bet nomnieks pieņem lietošanā telpas par atlīdzību.
Puses līgumā vienojas, ka nomnieks papildus nomas maksai sedz arī komunālo pakalpojumu izmaksas. Ja publiska persona attiecībā uz komunālajiem pakalpojumiem ir uzskatāma par starpnieku Pievienotās vērtības nodokļa likuma 1. panta 26. punkta izpratnē un nodokļa rēķinā norāda informāciju par faktiskajiem komunālo pakalpojumu sniedzējiem, to izrakstītajiem nodokļa rēķiniem un aprēķināto PVN publiska persona PVN par komunālajiem pakalpojumiem nenorāda savā PVN deklarācijā.

Lai apskatītu iepriekšējās versijas, seko saitei:

- Pievienotās vērtības nodokļa piemērošana publisku personu un privātpersonu, kuras pilda tām deleģētus vai ar pilnvarojumu nodotus valsts pārvaldes uzdevumus, darījumiem (29.05.2026.)
- Pievienotās vērtības nodokļa piemērošana publisku personu un privātpersonu, kuras pilda tām deleģētus vai ar pilnvarojumu nodotu (06.07.2026.)

Valsts ieņēmumu dienests

Materiāls sagatavots: 31.07.2020.

Materiāls pēdējo reizi aktualizēts. 06.07.2026.

Atsauksmes par materiāla kvalitāti vai priekšlikumus tā uzlabojumiem priecāsimies saņemt VID elektroniskās deklarēšanas sistēmas sadaļā "Sarakste ar VID".